

Magdalena Witczak

Wybrane czasopisma anglojęzyczne ze zbiorów Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji UŁ jako źródło informacji o Unii Europejskiej

Acta Universitatis Lodzianis. Folia Librorum 16, 323-343

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Magdalena Witczak

**WYBRANE CZASOPISMA ANGLOJĘZYCZNE ZE ZBIORÓW
BIBLIOTEKI WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UŁ
JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI O UNII EUROPEJSKIEJ**

WSTĘP

Biblioteki naukowe pełnią ważną rolę we współczesnym świecie, gdyż dzisiejsze społeczeństwo jest przede wszystkim społeczeństwem szukającym informacji. Książnice od początku istnienia były miejscem przeznaczonym do przechowywania źródeł informacji. Obecnie dzięki bibliotekom naukowym, a także uczelnianym czytelnicy mogą mieć dostęp już nie tylko do wybranej lektury książkowej, ale do dowolnej formy informacji (do czasopism, dokumentów życia społecznego, źródeł elektronicznych, multimedialnych itp.). Należy zwrócić uwagę, że placówki biblioteczne coraz częściej stają się „uniwersalnym centrum kultury i czytelnictwa, centrum multimedialno-informacyjnym z wykorzystaniem technologii tradycyjnych”¹, bowiem swobodny przepływ informacji jest podstawą funkcjonowania globalnych struktur. Biblioteki naukowe są ważnym ogniwem w tym procesie, ponieważ umożliwiają korzystanie z różnorodnych źródeł informacji na wysokim poziomie kształcenia.

Rola bibliotek uczelnianych w kształtowaniu obrazu dzisiejszego świata wydaje się być bardzo istotna ze względu na działalność edukacyjną. Wiadomo, że współczesna cywilizacja może funkcjonować właśnie dzięki ustawicznemu rozwojowi naukowemu, dlatego należy docenić współpracę bibliotek w tej dziedzinie.

Poprzez fakt wejścia Polski do Unii Europejskiej, nasze biblioteki naukowe, a więc również uczelniane, zostały zobligowane do gromadzenia i upowszechniania wszelkich źródeł informacji, które wiążą się ze sprawami Wspólnoty. Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji UŁ gromadzi i udostępnia

¹ B. Maruszewski, *Biblioteka w systemie uczelni akademickiej*, w: *Stan i potrzeby polskich bibliotek uczelnianych. Materiały z konferencji naukowej Poznań 13-15.11.2002*. Poznań 2002, s. 21.

różnorodne źródła informacji o Unii Europejskiej, w tym wybrane czasopisma anglojęzyczne. Wiele osób zastanawia się jak duży wpływ może mieć sama Unia Europejska na biblioteki uczelniane w naszym państwie. Trzeba wiedzieć, że chociaż „prawo UE nie stanowi bezpośrednio o bibliotekach [to] nie znaczy, że w obszarze wszelkich działań podejmowanych przez organa decyzyjne Unii Europejskiej nie ma bibliotek. One oczywiście są dostrzegane i podkreślana jest ich szczególna rola – chociażby w formułowaniu kolejnych działań i programów wspólnotowych”². Trzeba przede wszystkim podkreślać, że „biblioteki akademickie odgrywają ważną rolę w procesie zaspokajania potrzeb informacyjnych pracowników naukowych i studentów. Swoją działalnością wspomagają procesy dydaktyczne i naukowo-badawcze realizowane w uczelniach, zapewniając dostęp do informacji i wiedzy. Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej pojawiło się wiele problemów związanych z rolą i znaczeniem tych bibliotek [...] w strukturach uczelni państw europejskich i w społeczeństwie informacyjnym”³. Biblioteki na terenie obecnej Wspólnoty, zwłaszcza te o profilu prawniczym powinny bowiem zaznajamiać swoich obywateli z przysługującymi im przywilejami i obowiązkami.

Dyskutując o bibliotekach uczelnianych, warto przeanalizować ich specyfikę, budowę i funkcje. Ich definicja może być różnie formułowana. Opierając się na art. 88 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z dnia 30 sierpnia 2005 r.), można powiedzieć, że biblioteka stanowi podstawę systemu biblioteczno-informacyjnego, działającego w uczelni według określonego statutu. Jeśli chodzi o rangę takiej instytucji naukowej jak biblioteka uczelniana, to należy zauważyć, że organizacyjnie jest ona podległa rektorowi lub jednemu z prorektorów. O jej randze świadczy też „włączenie dyrektora biblioteki głównej, z głosem stanowiącym, w skład senatu lub innego gremium decyzyjnego uczelni”⁴. Biblioteki uczelniane wydają się być prestiżowe ze względu na społeczność, której służą.

Co do zadań bibliotek uczelnianych, są one wyraźnie sformułowane w art. 4 ust. 1 *Ustawy o bibliotekach*. Zadania te podzielone są na dwie podstawowe części. Należą do nich: „gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliecznych [oraz] obsługa użytkowników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyj-

² B. Bednarek-Michalska, *Co czeka biblioteki polskie po wejściu do Unii Europejskiej?* [online], [data dostępu: 25.02.2011], dostępny w Internecie: <<http://ebib.oss.wroc.pl/2003/47/Michalska.php>>.

³ A. Chadaj, M. Garczyńska, E. Szafarska, *Bibliotekarze bibliotek akademickich w krajach Unii Europejskiej. Raport z badań*, „Przegląd Biblioteczny” 2007, nr 1, s. 68.

⁴ G. Piotrowicz, *Polskie biblioteki uczelniane u progu XXI w.*, „Roczniki Biblioteczne” 2003, s. 4.

nej”⁵. Fakt, że biblioteki naukowe, uczelniane gromadzą, opracowują, przechowują i udostępniają źródła informacji o Unii Europejskiej, doskonale wpisuje się w charakter zadań jakie wyznaczone są tym jednostkom. Fakt ten jest też przykładem reorientacji bibliotek z udostępniania zbiorów własnych na organizację dostępu do zasobów globalnych⁶.

Postępująca automatyzacja często zmienia ustaloną już strukturę biblioteki uczelnianej. Można to zaobserwować tam, gdzie „nastąpiło zbliżenie, lub wręcz połączenie, oddziałów gromadzenia i opracowania [...] Z kolei wprowadzenie wolnego dostępu do zbiorów spowodowało konieczność zdecydowanego zbliżenia funkcjonowania oddziałów: udostępniania, informacji i magazynów”⁷.

Biblioteka główna jest wyjątkowo ważna dla sprawnego funkcjonowania całej struktury szkoły wyższej. Nie należy jednak zapominać o mniejszych bibliotekach wydziałowych, instytutowych czy katedralnych. Są one często traktowane jako tzw. biblioteki podręczne. Prowadzące je jednostki naukowe zapewniają im finansowanie.

W większości bibliotek akademickich przeważa schemat tradycyjny. Polega on właśnie na zhierarchizowanej sieci powiązań biblioteki głównej z bibliotekami: wydziałowymi, instytutowymi, katedralnymi itp. Należy jednak zauważyć, że biblioteki wydziałowe mogą być równie istotne dla prawidłowego funkcjonowania uczelni jak biblioteka główna. Dotyczy to szczególnie tych bibliotek, które służą dużym, prestiżowym wydziałom. Do takich wydziałów zaliczane są m.in. wydziały prawa. Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji UŁ jest biblioteką naukową, która gromadzi, opracowuje, przechowuje publikacje krajowe i zagraniczne o tematyce prawniczej. Organizuje korzystanie ze zbiorów oraz udziela i rozpowszechnia informację naukową w zakresie wyznaczonym planem specjalizacji zbiorów bibliotecznych. Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji UŁ należy do grupy bibliotek naukowych, co oznacza, że powinna ona spełniać warunki właściwe temu rodzajowi bibliotek. Należy pamiętać, że „biblioteki naukowe uczelni wyższych pełnią różnorodne funkcje w środowisku. Z jednej strony działalnością swą wspierają procesy dydaktyczne i naukowo-badawcze na uczelniach, z drugiej – pełniąc funkcje ogólnodostępnych bibliotek publicznych, zapewniają szerokim kręgom użytkowników dostęp do informacji i wiedzy”⁸. Patrząc na działalność Biblioteki WPiA UŁ, można

⁵ M. Serafin, *Biblioteka akademicka w świetle obowiązującego prawa* [online], [data dostępu: 25.02.2011], dostępny w Internecie: <<http://ebib.oss.wroc.pl/2004/53/serafin.php>>.

⁶ G. Piotrowicz, *Polskie biblioteki uczelniane u progu XXI w.*, „Roczniki Biblioteczne” 2003, s. 5.

⁷ Tamże, s. 11-12.

⁸ Taż, *Biblioteki naukowe wobec kulturowych i cywilizacyjnych potrzeb społeczeństwa*, w: *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji: materiały konferencyjne (Poznań, 15-17 czerwca 2005)*, Poznań 2005, s. 19-20.

stwierdzić, że faktycznie znajdują tu pewien dostęp do informacji nie tylko studenci i pracownicy wydziału, ale również osoby nie związane z życiem akademickim. Naturalne wydaje się więc stwierdzenie, że „jednym [...] z pierwszych zadań, wynikających z globalizacji, jakie powinna spełniać współczesna biblioteka uczelniana jest ułatwienie dostępu do informacji”⁹.

Szczególne zadania Biblioteki WPiA UŁ, wynikające ze specyfiki gromadzonych zbiorów, polegają przede wszystkim na udostępnianiu studentom i pracownikom wydziału pełnych źródeł informacji prawniczej. Niektóre z nich są również źródłami informacji ekonomicznej, socjologicznej, filozoficznej i historycznej. W tym kontekście trzeba wiedzieć, że biblioteka gromadzi m. in. ponad 74 tytuły czasopism zagranicznych. W ten sposób czytelnicy mają dostęp do periodyków wydawanych w językach: angielskim, niemieckim, francuskim, włoskim oraz rosyjskim. Wśród prenumerowanych wydawnictw ciągłych przeważają pozycje anglojęzyczne.

Warto pamiętać, że „Komisja Europejska wydaje swoją dokumentację we wszystkich językach urzędowych UE, natomiast jej językami roboczymi najczęściej są francuski i angielski oraz czasami niemiecki”¹⁰. Biblioteka WPiA UŁ stara się odpowiedzieć na bieżące potrzeby m. in. przez prenumeratę fachowych czasopism zagranicznych, wśród których znajdują się również pozycje w wymienionych powyżej językach. Często odnaleźć w nich można informacje źródłowe, których brak w polskim czasopiśmiennictwie. Z jednej strony, jak zauważyła Anna Ogonowska w swoim artykule, po wejściu Polski do Unii Europejskiej powinien być wolny dostęp także w języku polskim do tego wszystkiego, co jest potrzebne obywatelowi do korzystania z jego uprawnień i wypełniania obowiązków, natomiast „zadaniem bibliotekarza w tym przypadku jest pomoc w dotarciu do podstawowych źródeł informacji z tego zakresu”¹¹. Z drugiej zaś strony „osoby poszukujące bardzo szczegółowych informacji nt. funkcjonowania UE nadal będą musiały posługiwać się językami obcymi”¹². Stąd gromadzenie i udostępnianie w Bibliotece WPiA UŁ zagranicznych wydawnictw związanych z tematyką europejską wydaje się jak najbardziej uzasadnione. Mogą one bowiem stanowić istotne wzbogacenie księgozbioru zawierającego różnorodne materiały o systemie prawnym, politycznym i społecznym Unii Europejskiej.

⁹ W. Pindłowa: *O zjawisku globalizacji coraz bardziej widocznym w pracy bibliotek*, w: *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji: materiały konferencyjne (Poznań, 15-17 czerwca 2005)*, Poznań 2005, s. 48.

¹⁰ A. Ogonowska, *Język polski językiem urzędowym Unii Europejskiej. Znaczenie polityki językowej Unii Europejskiej dla bibliotekarzy*, „Przegląd Biblioteczny” 2003, nr 4, s. 344.

¹¹ Tamże, s. 353.

¹² Tamże.

Jak potrzebna jest w tym zakresie działalność informacyjna bibliotek zauważył już Zbigniew Żmigrodzki. Zaznaczył, że w bibliotekach „powinna się [...] znaleźć jak największa liczba tytułów (nie egzemplarzy) zagranicznych czasopism i innych wydawnictw ciągłych, w tym i dostępnych wyłącznie drogą wymiany i darów. W tym celu niezbędne są ożywione kontakty międzynarodowe”¹³. Wobec takich wymagań zrozumiało wydaje się również fakt, że „coraz częściej od bibliotekarzy wymagana jest znajomość języków obcych. W 23. krajach unijnych (92%) jest to znajomość co najmniej jednego języka obcego. [...] Najczęściej oczekuje się od bibliotekarzy znajomości języka angielskiego (84%)”¹⁴. W obecnych czasach język angielski należy uznać za tzw. *lingua franca*. Dzięki niemu można porozumiewać się nie tylko w krajach Unii Europejskiej, ale również w innych państwach świata. Z tego powodu warto zapoznać się z wybranymi czasopismami anglojęzycznymi dostępnymi w Bibliotece WPiA UŁ. Te z nich, które przedstawiają różne aspekty życia w Unii Europejskiej zasługują na szczególną uwagę, ponieważ jako kraj członkowski wciąż uczymy się funkcjonowania w nowych strukturach Wspólnoty. Jest to istotne z tego względu, że prawo obowiązujące w Polsce należy już wiązać ściśle z tym działającym w krajach Wspólnoty. Jest to wiedza potrzebna nie tylko środowiskom prawniczym, ale również zwykłym obywatelom. W tym świetle rola biblioteki wydaje się nieoceniona. Zrozumiałe wydaje się też stwierdzenie, że „biblioteki szkół wyższych w pierwszej kolejności służą społeczności akademickiej, ale są także instytucjami publicznymi świadczącymi swoje usługi każdej innej grupie czytelniczej. Członkostwo Polski w UE to także przemieszanie się ludzi wywodzących się z różnych kultur, państw i narodowości podejmujących studia i pracę w naszym kraju. Zadaniem bibliotekarzy będzie identyfikacja poszczególnych grup, różnic w podejściu do wiedzy i nauki, a to zróżnicuje ich sposób pracy i podejście do użytkowników”¹⁵.

Ze względu na szeroki zakres tematu warto skupić uwagę na wybranych czasopismach anglojęzycznych dostępnych w Bibliotece WPiA UŁ i przeanalizować ich zawartość pod kątem źródeł informacji o Unii Europejskiej. Przy tym należy pamiętać, że „wyraz informacja używany jest powszechnie do określenia wszelkiego rodzaju wiadomości niezależnie od ich treści i sposobu powstawania, utrwalania, przekazywania, przechowywania czy też przetwarzania”¹⁶.

¹³ Z. Żmigrodzki, *Wybrane zagadnienia bibliotekarstwa – działalność informacyjna bibliotek*, Warszawa 1983, s. 41.

¹⁴ A. Chadaj, M. Garczyńska, E. Szaflarska: *Bibliotekarze bibliotek akademickich w krajach Unii Europejskiej. Raport z badań*, „Przegląd Biblioteczny” 2007, nr 1, s. 76.

¹⁵ B. Barańska-Malinowska, *Strategia w codziennej pracy bibliotekarza*, w: *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji: materiały konferencyjne (Poznań, 15-17 czerwca 2005)*, Poznań 2005, s. 310.

¹⁶ E. Włosińska-Kalka, *Biblioteka fachowa*, Warszawa 1984, s. 28.

Celem artykułu jest prezentacja i analiza zawartości treściowej wybranych periodyków. Biblioteka WPiA UŁ posiada w swoich zbiorach około trzydziestu tytułów czasopism anglojęzycznych, z czego tylko część tytułów odnosi się bezpośrednio do problemów prawa w Unii Europejskiej. Pozostałe pozycje zawierają również ważne dane o życiu we Wspólnocie, ale bardziej w kontekście wątków pobocznych innych zrębów tematycznych. Przykładem może być tu grupa czasopism poświęconych prawu amerykańskiemu, gdzie rola Unii Europejskiej postrzegana jest bardziej jako jeden z licznych elementów współtworzących globalną sytuację. W tej grupie znajdują się takie tytuły jak np. „American Journal of International Law” czy „Perspectives on Politics”. W anglojęzycznych czasopismach poświęconych poszczególnym dyscyplinom prawa można zauważyć, że zagadnienia wspólnotowe są uważane za istotne, ale w ramach konkretnej dziedziny, takiej jak: kryminalistyka czy prawo handlowe. W tym przypadku warto wymienić takie tytuły jak: „The Journal of Criminal Law” oraz „Industrial Law Journal”. Biblioteka WPiA UŁ dysponuje również anglojęzycznymi czasopismami, których tematyka leży na pograniczu nauk społecznych i politycznych. Do tej grupy można zaliczyć np. „Newsweek” i „Commentary”.

Periodyki o takich tytułach jak: „European Law Journal: Review of European Law In Context”, „European Law Review”, „European Journal of International Law” czy „International Legal Materials” są bogate w teoretyczne i praktyczne wiadomości o Unii Europejskiej. Każdy z wymienionych tytułów ma określony profil w tym zakresie. Dlatego właściwe jest, by przyjrzeć się każdemu z osobna i ocenić jego stopień przydatności dla poszczególnych grup czytelniczych.

„EUROPEAN LAW JOURNAL: REVIEW OF EUROPEAN LAW IN CONTEXT”

„European Law Journal: Review of European Law In Context” jest czasopismem wydawanym przez Wiley-Blackwell, przy wsparciu The European University Institute and Ceriic oraz Universite d’Aix-Marseille III. Celem periodyku jest przedstawianie prawa europejskiego w kontekście społecznym, kulturalnym, politycznym oraz ekonomicznym. Skupia się nie tylko na badaniu zależności między Unią Europejską a narodowymi systemami prawnymi państw zachodniej, centralnej oraz wschodniej Europy. Treść czasopisma zawiera również odniesienia do spraw związanych ze Stanami Zjednoczonymi, Japonią, Chinami oraz innymi rozwijającymi się krajami. „European Law Journal” jest czasopismem recenzowanym, na łamach którego znajdują się artykuły wysoko cenionych pracowników akademickich z różnych krajów europejskich.

Kwerenda wybranych numerów „European Law Journal” z 2009 r., ujawnia, że w periodyku znajdują się przede wszystkim artykuły komentujące wyroki Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, analizujące stan obecnego systemu prawno-społecznego Unii Europejskiej. „European Law Journal” zawiera również artykuły o sprawach związanych z Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. W sferze zainteresowania redakcji mieszczą się prawne zagadnienia kryminalne, a konkretnie próby dopasowania różnorodnych systemów prawa karnego w poszczególnych krajach członkowskich. Niemalże miejsca poświęca się tu także kosztom i zyskom wynikającym z wprowadzenia Traktatu Lizbońskiego. Ważnym aspektem Traktatu Lizbońskiego jest bowiem element finansowy, na co między innymi zwróciła uwagę Irene Lynch-Fannon z University College Cork w Irlandii, autorka jednego z artykułów¹⁷.

Ważną zaletą czasopisma jest sięganie nie tylko po tematy ściśle związane z polityką i sytuacją prawną Unii Europejskiej, ale także poruszanie spraw związanych z globalizacją, ze stosunkami Unii Europejskiej z takimi mocarstwami światowej gospodarki, jak Chiny czy Stany Zjednoczone. Przykładem może być artykuł Zeng Lingliang z Wydziału Prawa na Uniwersytecie w Macau. Autor artykułu badał wpływ Porozumienia o Partnerstwie i Współpracy na wzajemne stosunki między Chinami a Unią Europejską. Wśród istotnych punktów w rozmowach obu krajów wymienił m.in. pełny dostęp do rynku finansowego, prawa własności intelektualnej, zniesienie embarga na handel między armiami i handel w zakresie wysoko zaawansowanych technologii¹⁸. W tym miejscu warto zaznaczyć, że w składzie redakcji „European Law Journal” znajduje się również chiński korespondent, Song Ying z Peking University, co potwierdza, że Chiny zajmują istotnie ważne miejsce w relacjach z Unią Europejską.

„European Law Journal” zajmuje się właściwie wszystkimi aktualnymi problemami krajów Unii Europejskiej, a więc także sprawami ochrony środowiska. Donal Casey np. badał w swoim artykule w jakim stopniu decentralizacja i modernizacja prawa wykonawczego Wspólnoty może wpłynąć na kwestię ochrony środowiska w świetle Artykułu 81 EC¹⁹. Na łamach „European Law Journal” jest miejsce dla poważnych dyskusji, polemik i dzielenia się zastrzeżeniami co

¹⁷ I. Lynch-Fannon, *Legislative policy, law and competitiveness: a mysterious and difficult relationship in the EU*, „European Law Journal: Review of European Law In Context” 2009, nr 1, s. 98.

¹⁸ Z. Lingliang, *A preliminary perspective of negotiations of EU-China PCA: a New bottle carrying old wine Or New wine Or both?* „European Law Journal: Review of European Law In Context” 2009, nr 1, s. 121.

¹⁹ D. Casey, *Disintegration: Environmental Protection and Article 81 EC*, „European Law Journal: Review of European Law In Context” 2009, nr 3, s. 362.

do różnych pomysłów prawnych Wspólnoty Europejskiej. Przykładem tego typu artykułów, analizujących krytycznie wybrane aspekty Unii Europejskiej, jest artykuł Alberto Alemanno. Zastanawiał się on czy inicjatywa tzw. Better Regulation (BR), czyli dość kontrowersyjnej reformy uregulowań prawnych, nie jest swoistym „koniem trojańskim” dla sądów Wspólnoty²⁰.

Kolejnym ważnym aspektem polityki Unii Europejskiej, poruszonym w „European Law Journal”, jest kwestia powiększenia liczby krajów członkowskich. Szczególnie dużo miejsca poświęca się ostatnio Turcji, jako państwu aspirującemu do członkostwa w Unii Europejskiej. Wśród wielu przeszkód na drodze do osiągnięcia tego statusu wymienia się problemy związane z prawami człowieka. Andrea Gates zwróciła w swym artykule uwagę na to, że obecnie Unia Europejska nie traktuje jednak praw człowieka w Turcji jako priorytetu wymagającego spełnienia. Według niego wynika to z niejednoznacznych stanowisk na ten temat wewnątrz samej Wspólnoty²¹.

Warto również podkreślić, że na łamach „European Law Journal” porusza się także problemy osób niepełnosprawnych. Potwierdzeniem może być artykuł, w którym rozważono sytuację niepełnosprawnych w kontekście konkretnych aktów prawnych Wspólnoty Europejskiej. Chodzi głównie o wymiar swobodnej wymiany dóbr i usług w środowisku osób upośledzonych²². W dyskusję na ten temat włączono zagadnienia związane z Konwencją Praw Osób z Niepełnosprawnością ustanowioną przez Organizację Narodów Zjednoczonych.

Madalina Busuioc zastanawiała się z kolei w swoim artykule, jakie wartości powinny przyświecać europejskim agencjom regulującym życie w poszczególnych dziedzinach. Wśród przykładowych jednostek wymienia się tu European Medicines Agency (EMA), the European Food Safety Agency (EFSA), the Office of Harmonization in the Internal Market (OHIM), The Community Plant Variety Office (CPVO) czy the European Aviation Safety Agency (EASA). Słowa kluczowymi okazują się być odpowiedzialność, kontrola i niezależność. Każde z tych zagadnień wydaje się być potrzebne w kontekście sprawnego funkcjonowania organizacji europejskich. Autorka artykułu prowadziła roz-

²⁰ A. Alemanno, *The Better Regulation Initiative at the Judicial Gate: a Trojan Horse within the Commission's Walls or the way forward?* „European Law Journal: Review of European Law In Context” 2009, nr 3, s. 382.

²¹ A. Gates, *Mixed Messages and Mixed Results: the EU's promotion of Human Rights In Turkey*, „European Law Journal: Review of European Law In Context” 2009, nr 3, s. 402.

²² L. Waddington, *A disabled market: free movement of goods and services in the EU and disability accessibility*, „European Law Journal: Review of European Law in Context” 2009, nr 5, s. 575.

ważania mające na celu ustanowienie proporcji między tymi trzema wyznacznikami²³.

W jednym z ostatnich numerów „European Law Journal” znalazło się kilka artykułów dotyczących imigracji i migracji w obrębie Unii Europejskiej. Problem ukazany został m.in. na tle takich dokumentów jak Long-term Residents Directive (LTR Directive), Draft Framework Directive czy Blue Card Directive. Przy czym warto wspomnieć, że Draft Framework Directive związany jest z zagwarantowaniem imigrantom z krajów trzeciego świata równego traktowania z obywatelami Unii Europejskiej w sprawach socjalnych. Natomiast Blue Card Directive odnosi się do wysoko wykwalifikowanych pracowników będących imigrantami²⁴. Dalsze rozwinięcie kwestii związanych z włączaniem imigrantów w struktury państw Unii Europejskiej można znaleźć w artykule Liava Orgarda. Artykuł Orgarda jest o tyle ciekawy, że porusza on m.in. wciąż aktualny konflikt między radykalnymi ruchami religijnymi a różnymi formami liberalizmu. Autor skupia się tu na tzw. „kulturalnej obronie” narodów; wymienia przede wszystkim takie kraje jak Francja, Niemcy i Holandia. Sugeruje on dwustopniowy zestaw praw regulujących imigrację: po pierwsze, imigranci powinni zaakceptować kilka liberalno-demokratycznych zasad jako podstawę do przyjęcia, po drugie, powinni oni zapoznać się z konstytucyjnymi zasadami potrzebnymi do osiągnięcia obywatelstwa danego kraju i przestrzegać ich. Orgad nazwał tę koncepcję „Narodowym Konstytucjonalizmem”²⁵. Artykuł zawiera przypis, z którego wynika, że dłuższa wersja opracowania tego tematu znajduje się również w 58. wolumenie czasopisma „American Journal of Comparative Law”. Warto odnotować, że jest to periodyk, który także jest obecnie prenumerowany przez Bibliotekę Wydziału Prawa i Administracji UŁ. Jak widać księgozbiór biblioteki wydziałowej może w ten sposób tworzyć dobrze skomponowaną tematycznie całość.

„European Law Journal” nie unika poruszania na swoich łamach tak delikatnych kwestii jak walka z dyskryminacją, m. in. w stosunku do obywateli trzeciego świata. Omawiana jest tu sytuacja imigrantów, którzy chcą przenieść się między poszczególnymi krajami Unii Europejskiej. Artykuł Sary Iglesias Sanchez zawiera konkluzję, z której wynika, że prawa do takiego przemieszczania się wymagają wielu zmian. Okazuje się bowiem, że osoby spoza

²³ M. Busuioc, *Accountability, control and independence: the case of European agencies*, „European Law Journal: Review of European Law in Context” 2009, nr 5, s. 599.

²⁴ A. Farahat, *'We want you! But...' Recruiting migrants and encouraging transnational migration through progressive inclusion*, „European Law Journal: Review of European Law in Context” 2009, nr 6, s. 700.

²⁵ L. Orgad, *'Cultural defence' of nations: cultural citizenship in France, Germany and the Netherlands*, „European Law Journal: Review of European Law in Context” 2009, nr 6, s. 719.

Unii Europejskiej, znajdujące się już choćby w jednym z krajów Wspólnoty, wciąż muszą poddawać się długiej i skomplikowanej procedurze, jeśli chcą osiedlić się w innym z państw członkowskich²⁶.

„European Law Journal” jest czasopismem, w którym zamieszczane są też recenzje książek. Zazwyczaj końcowym działem dwumiesięcznika jest tzw. Book reviews, gdzie znajdują się omówienia kilku nowości wydawniczych związanych z ogólnie rozumianą tematyką europejską. Recenzenci starają się przedstawiać książki w taki sposób, by odbiorcy mogli poznać całą ich wartość. Wysoki poziom recenzji wynika z faktu, że dokonują ich zwykle pracownicy ważnych instytucji i uczelni europejskich. Wśród książek prezentowanych przez „European Law Journal” można odnaleźć nie tylko anglojęzyczne tytuły, ale również francuskojęzyczne i niemieckojęzyczne. Na przykładzie numerów z 2009 r. tematykę recenzowanych nowości wydawniczych można podzielić na kilka grup. Pierwsza z nich dotyczy zagadnień wewnętrznych Unii Europejskiej. Wśród nich znajdują się: integracja europejska, najważniejsze traktaty europejskie, prawo publiczne, polityka rolna Wspólnoty, rola Rady Europy w kontrolowaniu przestrzegania procedur, konstytucyjna autonomia krajów członkowskich, rozważania nad przyszłością ustroju politycznego Unii Europejskiej (tradycyjna koncepcja demokracji parlamentarnej), wielopoziomowe regulacje prawne Wspólnoty (w ujęciu globalnym, europejskim i narodowym). Na drugą grupę tematyczną składają się zagadnienia dotyczące zewnętrznej roli Unii Europejskiej: Unia Europejska a Turcja, Unia Europejska a Stany Zjednoczone w kontekście prawa administracyjnego, Unia Europejska a Organizacja Narodów Zjednoczonych, etyczne dylematy w polityce zagranicznej Unii Europejskiej (np. kontekst konfliktów na Bliskim Wschodzie). Swoje miejsce znajdują tu również kwestie ogólnospołeczne: prawa człowieka a dyskryminacja w kontekście europejskim oraz prawne przedsięwzięcia wobec handlu kobietami w Unii Europejskiej. Cechą wyróżniającą „European Law Journal” jest fakt, że w pierwszym numerze danego woluminu możemy odnaleźć indeks alfabetyczny autorów artykułów z poprzedniego woluminu periodyku.

„EUROPEAN LAW REVIEW”

„European Law Review” jest jednym z głównych anglojęzycznych periodyków o prawnych aspektach integracji europejskiej. Na jego łamach wiele miejsca poświęca się również Radzie Europy. Prowadzony jest według najwyższych

²⁶ S. Iglesias Sanchez, *Free movement of third country nationals in the European Union? Main features, deficiencies and challenges of the new Mobility Rights in the area of freedom, security and justice*, „European Law Journal: Review of European Law in Context” 2009, nr 6, s. 805.

standardów naukowych, a zarazem troszczy się o spełnienie potrzeb tych, którzy w praktyce mają styczność z prawną stroną administracji europejskiej. „European Law Review” zamieszcza na swych łamach artykuły o wyrazistych poglądach, prowokujące do myślenia, na temat wszystkich aspektów prawa europejskiego. Wydawcy czasopisma dbają, by nie brakowało tu również gorących komentarzy na temat bieżących spraw Unii Europejskiej. „European Law Review” jest dwumiesięcznikiem wydawanym przez Thomson Reuters pod znakiem Sweet&Maxwell. Sweet&Maxwell zapewnia zutilizowaną taksonomię prawną we wszystkich swoich czasopismach, a więc również i w „European Law Review”. Dzięki temu w każdym numerze możemy odnaleźć kluczowe słowa umożliwiające szybkie wyszukanie potrzebnych informacji. Czasopismo charakteryzuje numeracja ciągła w obrębie danego woluminu. Jest dwumiesięcznikiem, a zatem w jednym woluminie znajduje się sześć numerów „European Law Review”.

Aby poznać profil artykułów „European Law Review”, warto przyjrzeć się kilku z nich. W numerze 1. z 2009 r. Sacha Prechal i Sybe de Vries poruszyli w swym artykule temat całościowego systemu ochrony prawnej wewnętrznego rynku Unii Europejskiej. Próbowali oni ustalić granice odpowiedzialności w kwestiach spornych między korzyściami wynikającymi z wolnorynkowego obiegu a wyznacznikami polityki socjalnej²⁷.

Artykuł Estelli Baker i Christophera Hardinga skoncentrował się na historii i przyszłości Trzeciego Filaru jako ważnego elementu w kontroli kryminalnej Unii Europejskiej. Autorzy podkreślili tu rolę poszczególnych traktatów europejskich (m.in. Traktatu z Amsterdam i Traktatu Lizbońskiego)²⁸. Strategia Lizbońska okazała się być również pewnym punktem odniesienia dla Marca Dawsona. W swoim artykule zanalizował on wpływ rozwoju tzw. otwartej metody koordynacji (OMC) na przełom w prowadzeniu polityki socjalnej w Europie. Optymiści wskazali na stworzenie w ramach OMC nowej przestrzeni poza rygorystyczną przestrzenią Traktatu, podczas gdy przeciwnicy przedstawili zestaw ekonomicznych przeszkód w rozwoju dobrobytu państwa. Dawson postanowił zgłębić ten problem w artykule²⁹.

Z kolei Zheng Sophia Tang zbadala sytuację pozwanych w kilku sprawach jednocześnie. Zastanawiała się czy jest możliwe, by pozywający mógł skonsolidować wszystkie swoje oskarżenia wobec pozwanego w jednym postępowaniu

²⁷ S. Prechal, S. de Vries, *Seamless web of judicial protection in the internal market?* „European Law Review” 2009, nr 1, s. 5.

²⁸ E. Baker, Ch. Harding, *From past imperfect to future perfect? A longitudinal study of the Third Pillar*, „European Law Review” 2009, nr 1, s. 25.

²⁹ M. Dawson, *The ambiguity of social Europe in the open method of co-ordination*, „European Law Review” 2009, nr 1, s. 55.

sądowym. Rozważania Zheng Sophii Tang pokazały jak przedstawiona kwestia może być ujęta w prawie europejskim. Autorka artykułu powołała się m. in. na Konwencję Brukselską i Konwencję Lugano³⁰.

Autorzy „European Law Review” poruszają na łamach pisma również problem kary śmierci. Jon Yorke starał się wyjaśnić w swoim artykule jaka jest sytuacja prawna w tym względzie, gdy weźmiemy pod uwagę np. Art. 2(1) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka³¹. Innym dyskusyjnym problemem opisywanym w „European Law Review” jest kwestia żywności modyfikowanej genetycznie, czyli tzw. GMO (genetically modified organisms). Mihail Kritikos wskazał na konieczność zbadania jakości kontroli nad dostępnością tego typu żywności w Unii Europejskiej. Jako jeden z powodów podał rosnącą w społeczeństwie opozycję w stosunku do GMOs³².

Każdy z artykułów umieszczonych w „European Law Review” ma tę zaletę, że posiada treściwy abstrakt, właściwy wstęp, rozwinięcie oraz zakończenie. Poza tym, przed każdym abstraktem znajdziemy hasła przewodnie dla danego artykułu, tworzone według określonej klasyfikacji prawnej.

„European Law Review” zawiera też dział „Analysis and reflections”, w którym artykuły stanowią studium konkretnego przypadku. Autorzy analizują np. wybrane decyzje Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie terroryzmu³³. Poruszają też problem prywatnych ubezpieczeń społecznych na przykładzie Irlandii. Jest to zarazem problem zawierający pytanie o proporcje w kompetencjach służb zajmujących się opieką społeczną³⁴. W dziale „Analysis and reflections” odnaleźć też możemy opisany już wcześniej wątek głośnego wyroku w sprawie *Viking* i *Laval*. Okazuje się bowiem, że wyrok ten stworzył pewien niebezpieczny precedens, polegający na tym, że związki zawodowe mogą spodziewać się fali roszczeń. Muszą też liczyć się z większą uległością wobec pracodawcy³⁵. Ogólnie można powiedzieć, że dział „Analysis and reflections” zawęża swoje pole badawcze do jakiegoś wybranego przypadku prawnego i opisuje związane z nim szczegóły.

³⁰ Z. Sophia Tang, *Multiple defendants in the European jurisdiction regulation*, „European Law Review” 2009, nr 1, s. 80.

³¹ J. Yorke, *The right to life and abolition of the death penalty in the Council of Europe*, „European Law Review” 2009, nr 2, s. 205.

³² M. Kritikos, *Traditional risk analysis and releases of GMOs into the European Union: Space for non-scientific factors?*, „European Law Review” 2009, nr 3, s. 405.

³³ T. Tridimas, *Terrorism and the ECJ: Empowerment and democracy in the EC legal order*, „European Law Review” 2009, nr 1, s. 103.

³⁴ M. Ross, *A healthy approach to services of general economic interest? The BUPA judgement of the Court of First Instance*, „European Law Review” 2009, nr 1, s. 127.

³⁵ K. Apps, *Damages claims against trade unions after Viking and Laval*, „European Law Review” 2009, nr 1, s. 141.

Ważne miejsce pod koniec każdego numeru „European Law Review” zajmuje dział Book Reviews. Recenzowane w nim książki stanowią istotne poszerzenie wiedzy o sprawach związanych z Unią Europejską. Chodzi tu nie tylko o aspekt czysto naukowy, ale również praktyczny, związany bezpośrednio z funkcjonowaniem organów Wspólnoty. Nic też dziwnego, że recenzenci książek wywodzą się głównie ze środowisk naukowych i państwowych instytucji europejskich. Dodatkową gwarancją rzetelnej analizy treści tu zawartych powinna być harmonijna kompozycja poszczególnych recenzji. Wstęp każdej z nich ma charakter ogólnej informacji o danej książce. Dzięki temu czytelnik szybko może zorientować się na ile dana pozycja porusza interesującą go tematykę. Następnie recenzenci przybliżają wszystkie części lub rozdziały omawianej książki. Recenzowane publikacje dotyczyły: prawa cywilnego w kontekście europejskim, prawa rolnego, transformacji członkostwa w Unii Europejskiej czy równouprawnienia różnych grup społecznych. Na szczególną uwagę zasługuje próba porównania w jednej recenzji dwóch książek o zbliżonej tematyce. W numerze 4. z 2009 r. Achilles Skordas opisał zbiór esejów pt. *Whose freedom, security and justice? EU immigration and asylum law and policy* oraz publikację pt. *Terrorism and the foreigner – a decade of tension around the rule of law in Europe*. Tytuły obu pozycji są dosyć wymowne w swej treści. Nie ulega wątpliwości, że zestawienie ze sobą książek o takiej problematyce jest dość trafne i aktualne. Zwiększająca się imigracja w Unii Europejskiej, a z drugiej strony ciągle zagrożenie terrorystyczne stawia pytanie o formę i zakres ochrony prawnej dla cudzoziemców w Unii Europejskiej.

„European Law Review” stanowi cenne źródło informacji o procesach prawnych toczących się w Unii Europejskiej choćby z tego względu, że każdy numer czasopisma zawiera na swych łamach rozbudowany indeks tematyczny. W jego skład wchodzi m. in. tzw. *Table of Cases*, czyli tabela przypadków prawnych. Jest to bogaty wykaz podstawowych danych o sprawach sądowych z Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (European Court of Justice) i zarazem z Sądu Pierwszej Instancji (Court of First Instance), przedstawionych najpierw w układzie numerycznym, a następnie w układzie alfabetycznym. W „European Law Review” odnaleźć też możemy wykaz spraw z Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (European Court of Human Rights), opinie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, informacje z OHIM Board of Appeal, State Aid oraz tzw. National Cases. W czasopiśmie publikowana jest tabela ustawodawstwa europejskiego (Table of European Legislation), zawierająca zarówno traktaty i konwencje, jak i regulacje, dyrektywy oraz decyzje. Pewnym uzupełnieniem może być także National Legislation, czyli Narodowe Ustawodawstwo w konkretnych sektorach państwa, takich jak służba zdrowia, gospodarka czy bezpieczeństwo. Dzięki podaniu stron z poszczególnych numerów czasopisma,

na których można odnaleźć wymienione hasła, czytelnik zyskuje łatwy dostęp do informacji o interesujących go sprawach sądowych czy aktach prawnych Unii Europejskiej.

„European Law Review” posiada również tradycyjny indeks rzeczowy, w którego budowie użyto Sweet&Maxwell Legal Taxonomy, czyli klasyfikacji prawnej używanej przez Sweet&Maxwell. W tej taksonomii znajdują się np. hasła związane z pewnymi zjawiskami polityczno-społecznymi, ale także nazwy krajów i konkretnych aktów prawnych. Warto zauważyć, że każde z tych haseł może stanowić z kolei trzon pogrupowanych, uszczegółowionych terminów, od których znajdujemy dopiero odnośniki do poszczególnych stron czasopisma. Jest to duże ułatwienie dla czytelnika, który szuka konkretnych informacji w podanym periodyku.

W ostatnim numerze każdego woluminu „European Law Review” możemy odnaleźć na końcowych stronach podsumowanie wszystkich numerów z danego roku. Znajduje się w nim dokładny opis redakcyjny czasopisma, tabela zawartości całego woluminu, a więc wszystkie tytuły słów wstępnych, nekrologów, artykułów, analiz i recenzji książek w porządku alfabetycznym, z przyporządkowanymi stronami w periodyku. Ponadto występuje tu wyróżnienie nie tylko ze względu na tytuły artykułów, ale również ze względu na nazwiska autorów artykułów. Jest to podział pomocny w przypadku, gdy posiadamy tylko jedną z części informacji o poszukiwanym artykule. Zachowanie ciągłej numeracji w obrębie danego woluminu „European Law Review” jest wyjątkowym uproszczeniem w poruszaniu się po takiej rocznej bibliografii zawartości czasopisma. Powyższe dane świadczą o prawdziwie wysokim standardzie prowadzenia „European Law Review”.

„EUROPEAN JOURNAL OF INTERNATIONAL LAW”

„European Journal of International Law” jest kwartalnikiem wydawanym przez Oxford University Press, wspieranym przez the Academy of European Law of the European University Institute i przez New York University School of Law. Jak sugeruje tytuł, jest to czasopismo poświęcone prawu międzynarodowemu, ale w kontekście europejskim. W redakcji naukowej kwartalnika znajdują się osoby z takich krajów jak Wielka Brytania, Włochy, Francja, Hiszpania czy Szwajcaria. W 2009 r. ukazał się 20., rocznicowy wolumen periodyku. Z tego też powodu redakcja zdecydowała, że każdy rocznicowy numer będzie zawierać artykuł prezentujący zmiany, jakie zaszły w ciągu ostatnich 20. lat w prawie międzynarodowym.

W pierwszym numerze 20. wolumenu „European Journal of International Law” można znaleźć artykuł autora, który jako jeden z pierwszych publikował

na łamach czasopisma. Porównał on obecną sytuację do tej sprzed dwudziestu lat, kiedy to artykuły poświęcone prawu międzynarodowemu powstawały w pionierski sposób³⁶. Z okazji 20. rocznicy „European Journal of International Law” kwartalnik zamieścił kilka artykułów pod znaczącymi tytułami. W ich tematyce mieszczą się m. in. koncepcja prawa w globalnym prawie administracyjnym; sądownictwo krajowe, rodzima demokracja a ewolucja prawa międzynarodowego; refleksje nad pojawieniem się nowego sądownictwa międzynarodowego oraz kierunki polityki imigracyjnej w Unii Europejskiej. Warto zwrócić uwagę szczególnie na to ostatnie zagadnienie, ponieważ Martin A. Schain podkreślił w swym artykule, że problemy z wyważeniem polityki imigracyjnej, zarówno na poziomie prawa krajowego jak i międzynarodowego, wymagają wciąż nowych rozwiązań³⁷.

Na łamach „European Journal of International Law” przedstawiono również formy i granice suwerenności państwa, co na tle potrzeb Unii Europejskiej wydaje się być bardzo ważne. Marc Weller dokonał w swym artykule bogatego przeglądu 40. porozumień związanych z samostanowieniem różnych narodów i grup etnicznych. Autor artykułu zaznaczył przy tym, że problemy z samostanowieniem narodów mają podłoże historyczne. W tym kontekście można wspomnieć m.in. o kolonializmie i zimnej wojnie³⁸.

W „European Journal of International Law” wiele miejsca zajmuje wymiana poglądów w polemicznych artykułach. W dziale *Debate!* znajdujemy artykuł Moniki Garcia-Salmones, w którym skrytykowała ona opublikowany wcześniej na łamach czasopisma artykuł Rosie Cooney i Andrew Langa, poruszający problem łączenia prowadzonej polityki z pracą ekspertów³⁹. W kolejnym artykule Rosie Cooney i Andrew Lang bronili swojego stanowiska i przedstawili kontrargumenty wobec polemicznego artykułu Moniki Garcia-Salmones. Jak podkreślili autorzy, ich celem była obrona poprzez podanie szczegółowych informacji⁴⁰.

³⁶ M. Koskenniemi, *The politics of international law – 20 years later*, „European Journal of International Law” 2009, nr 1, vol. 20, s. 7.

³⁷ M. A. Schain, *The State strikes back: immigration policy in the European Union*, „European Journal of International Law” 2009, nr 1, vol. 20, s. 93.

³⁸ M. Weller, *Settling self-determination conflicts: recent development*, „European Journal of International Law” 2009, nr 1, vol. 20, s.111.

³⁹ M. Garcia-Salmones, *Taking uncertainty seriously: adaptive governance and international trade: a reply to Rosie Cooney and Andrew Lang*, „European Journal of International Law” 2009, nr 1, vol. 20, s. 167.

⁴⁰ A. Lang, R. Cooney, *Taking uncertainty seriously: adaptive governance and international trade: a rejoinder to Monica Garcia-Salmones*, „European Journal of International Law” 2009, nr 1, vol. 20, s. 185.

Warto przyjrzeć się także innemu stałemu działowi periodyku, a mianowicie krytycznemu przeglądowi sądownictwa na przykładzie konkretnych przypadków. Oryginalny tytuł działu brzmi *Critical Review of Jurisprudence: An Occasional Series*. W numerze 1. odnajdujemy analizę działalności europejskich sądów i Rady Bezpieczeństwa ONZ. W artykule próbowano odpowiedzieć na pytanie czy możliwe jest zachowanie proporcji między bezpieczeństwem poszczególnych krajów a poszanowaniem praw człowieka. Niewątpliwie ważną rolę odgrywa w tym Europejski Trybunał Praw Człowieka⁴¹.

W pozostałych numerach jubileuszowego wolumenu „European Journal of International Law” zamieszczono wiele innych ciekawych i wartościowych artykułów. Jedno z czołowych miejsc zajęły tematy związane z sympozjum, które zorganizowano w ramach obchodów jubileuszu kwartalnika. Każdy z numerów w tym wolumenie zawiera kilka artykułów w dziale *Symposium*, pogrupowanych według zagadnień: użycie siły (wpływ międzynarodowego prawa kryminalnego, środki walki z terrorystami i piratami), globalizacja (rola WTO, czyli World Trade Organization, Światowej Organizacji Handlu, zależności między prawem własności intelektualnej a systemem opieki zdrowotnej), kodyfikacja prawa karnego. Każdy z tematów został potraktowany jako ważny element współtworzący międzynarodową politykę Unii Europejskiej. Redakcja „European Journal of International Law” wydaje się dbać o upamiętnianie wydarzeń mających szczególne znaczenie dla budowania prawa Wspólnoty. Świadczą o tym artykuły zamieszczone w numerze 4. z 2009 r. przypominające rocznice ustanowienia Konwencji o Ludobójstwie oraz Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka pod patronatem Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Dodatkowym walorem „European Journal of International Law” jest fakt, że na końcu każdego numeru odnaleźć możemy recenzje książek, czyli tzw. *Book reviews*. Ich tematyka dotyczy systemu sądownictwa Unii Europejskiej, prawa międzynarodowego Wspólnoty (prawa człowieka, wymiana inwestycyjna, stosunki z Bliskim Wschodem). „European Journal of International Law” może pochwalić się profesjonalnym składem recenzentów, wśród których znajdują się nazwiska naukowców z renomowanych uczelni i instytutów prawnych w Europie. Przy nazwiskach autorów recenzji podane są ich adresy e-mailowe, co zapewnia interaktywny charakter czasopisma. Dzięki takim danym czytelnicy mogą podjąć dyskusję z autorami poszczególnych artykułów i w ten sposób tworzy się prawidłowy poziom wymiany wiedzy. Dobrą jakość recenzji podnosi również dokładne przypisy, dzięki którym czytelnicy mogą mieć dostęp do listy informacji źródłowych.

⁴¹ P. de Sena, M. Ch. Vitucci, *The European courts and the Security Council: between dedoublement fonctionnel and balancing of values*, „European Journal of International Law” 2009, nr 1, s. 193.

Ponadto „European Journal of International Law” umieszcza na swych łamach dział *Books received* (Książki otrzymane), który jest bogatą bibliografią bieżącą pozycji z zakresu prawa międzynarodowego (International Law Books) oraz prawa europejskiego (European Law Books). Bibliografia gromadzi w tych dwóch głównych członach najważniejsze informacje wydawnicze o książkach opublikowanych w ostatnich kilku latach, jest publikowana na bieżąco w poszczególnych numerach czasopisma, ponieważ jak sama nazwa działu sugeruje, redakcja korzysta głównie z wiadomości nadsyłanych przez samych wydawców. Ważną wskazówką dla czytelników „European Journal of International Law” są gwiazdki umieszczane przy wybranych pozycjach bibliografii, informujące, które książki zostały już recenzowane na łamach periodyku. Redakcja „European Journal of International Law” zachęca również czytelników, by wskazywali te publikacje, które uważają za warte recenzowania w czasopiśmie. Bibliografia ma układ chronologiczno-alfabetyczny, tzn. dane o książkach podzielone są na poszczególne lata, począwszy od roku najnowszego (w tym przypadku 2009), a skończywszy na latach wcześniejszych. W ramach danego roku, pozycje ułożone są alfabetycznie według nazwisk ich autorów.

„INTERNATIONAL LEGAL MATERIALS”

„International Legal Materials” to czasopismo wydawane przez The American Society of International Law, czyli przez Amerykańskie Towarzystwo Prawa Międzynarodowego. Rocznie ukazuje się sześć numerów tego czasopisma. Celem periodyku jest regularne gromadzenie, publikowanie i rozpowszechnianie ważnych dokumentów z zakresu prawa międzynarodowego. Współpraca redakcyjna jest tu szeroko zakrojonym przedsięwzięciem, zwłaszcza gdy weźmiemy pod uwagę długą listę nazwisk osób współtworzących treści „International Legal Materials”. Osoby te zaliczane są w poczet tzw. ILM Corresponding Editors.

„International Legal Materials” może być traktowane jako ważne źródło informacji o Unii Europejskiej, ponieważ rejestruje wiadomości związane z Europejskim Trybunałem Praw Człowieka i z Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości. Struktura każdej sprawy opisywanej w „International Legal Materials” zawiera ściśle określone punkty. Można to zauważyć w numerze 2. z 2009 r., gdzie przedstawiona została sprawa *S. & Marper v. U.K.*, rozpatrywana w Europejskim Trybunale Praw Człowieka. Na początku mamy słowo wstępne Geralda Schatza, profesora z Uniwersytetu w Michigan, zajmującego się kwestiami etycznymi w naukach medycznych. Następnie znajdujemy dokładne informacje, kiedy sprawa została skierowana do Trybunału i kto zasiadł w tzw. Grand Chamber (Izbie Głównej). Kolejnym punktem jest przedstawienie procedury

stosowanej w rozpatrzeniu tej sprawy. Określone są okoliczności zaistniałej sprawy. Podane są najważniejsze dokumenty prawa krajowego dotyczące powyższego przypadku. Analogicznie poznajemy najważniejsze dokumenty prawa międzynarodowego. Czytelnik może zagłębić się również w kwestiach tzw. *Third parties' submissions*. Po rozważeniu poszczególnych faktów, w zakończeniu podano uzasadnione postanowienia sądu. Cały opis opatrzony został odpowiednimi przypisami.

W tym samym numerze „*International Legal Materials*” odnajdujemy opis sprawy Klaus a Bourquain'a rozpatrywanej przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Kompozycja artykułu jest podobna, jak w przypadku opisu sprawy *S. & Marper v. U.K.* Mamy więc najpierw słowo wstępne Geroldo Badildo Hermoso z Uniwersytetu Jerzego Waszyngtona. W swoim komentarzu kładł on silny nacisk na znaczenie Układu z Schengen. Następnie poznajemy główne dane sprawy złożonej w Europejskim Trybunale Sprawiedliwości. Przedstawiony zostaje skład *Second Chamber* (Drugiej Izby). Wśród najważniejszych punktów artykułu znalazły się też takie zagadnienia jak: ramy prawne Unii Europejskiej, dowody na wszczęcie postępowania karnego, zapytania do sądu pierwszej instancji czy ogólna kwestia jurysdykcji sądu.

Ogólnie można powiedzieć, że „*International Legal Materials*” zawiera wiele informacji o sprawach kierowanych do europejskich sądów, gdzie jedną ze stron jest pewna korporacja lub osoba prawna, natomiast drugą stroną jest najczęściej konkretne państwo. Na podstawie kilku numerów czasopisma z 2009 r., można zauważyć, że wśród państw będących stroną sprawy znalazły się takie kraje jak Austria, Szwecja, Turcja, Francja czy Wielka Brytania. „*International Legal Materials*” zawiera na swych łamach również materiały prawne odnoszące się do szerszego kontekstu sytuacyjnego w Unii Europejskiej. Przykładem może być artykuł z numeru 3. z 2009 r., gdzie przedstawiony został problem traktowania podejrzanych o terroryzm z punktu widzenia dwóch ważnych instytucji: Komitetu Praw Człowieka i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Artykuł opatrzony jest oczywiście słowem wstępnym, w tym przypadku autorstwa Vijay'a M. Padmanabhana. Zawiera zarówno dokładne wyjaśnienia prawne Komitetu Praw Człowieka, mieszczącego się przy Organizacji Narodów Zjednoczonych, jak i opinie indywidualnych osób będących członkami Komitetu. Problem został rozpatrzony przez pryzmat oskarżenia władz Belgii o złamanie Międzynarodowej Konwencji Praw Cywilnych i Politycznych. Chodzi o niezgodne z prawdą umieszczenie nazwisk osób z muzułmańskiego towarzystwa dobroczynnego na liście wspierających al-Qaida'ę. Odrębnym członem artykułu wydaje się być opis sprawy podjętej przez Europejski Trybunał Praw Człowieka. Dotyczy ona zakresu możliwości deportacji osób podejrzanych o terroryzm. Mimo że rozpatrzono ją głównie w aspekcie sytuacji prawnej

w Wielkiej Brytanii, ma ona również swoje odbicie w prawie innych krajów członkowskich.

Warto także zwrócić uwagę na fakt, że redakcja „International Legal Materials” stara się rejestrować tak znaczące wydarzenia społeczno-polityczne jak np. wymiana listów między Unią Europejską a rządem Kenii w sprawie warunków i możliwości wymiany osób podejrzanych o piractwo⁴². Ponadto w numerze 5. z 2009 r. jest list Rady Europy, a konkretnie Komisarza Praw Człowieka, zawierający apel o uwolnienie więźniów z Guantanamo i propozycję dla byłych więźniów schronienia się w krajach Unii Europejskiej. Zamieszczanie tego typu informacji na łamach „International Legal Materials” powoduje, że pismo jest źródłem wiedzy nie tylko o sytuacji wewnętrznej krajów członkowskich, ale również o znaczących posunięciach Wspólnoty w polityce światowej. Numeracja ciągła w ramach danego woluminu, umożliwia szybkie odnalezienie interesującego nas autora bądź tematu w rocznym indeksie zawartości czasopisma. Indeks ten mieści się na końcu szóstego numeru „International Legal Materials”.

PODSUMOWANIE

Na podstawie tematyki wybranych artykułów z czasopism anglojęzycznych przechowywanych w Bibliotece WPiA UŁ, można stwierdzić, że dostarczają one informacji zarówno o Unii Europejskiej, jak i o ogólnej sytuacji międzynarodowej na świecie. Czasopisma te stanowią cenny materiał szczególnie dla wnikliwych badaczy prawa europejskiego. Dla niektórych pewną barierą może się okazać język obcy i specyficzna terminologia. Jadwiga Kołodziejska w swojej publikacji wymienia wśród barier w komunikacji społecznej takie czynniki jak przestrzeń, język czy terminologie. Przyznaje, że „wszystkie te ograniczenia dadzą się odnieść również do bibliotek i mają duży wpływ na ich organizację i efektywność działania”⁴³. Jest to również pewien bodziec dla bibliotekarzy, którzy powinni pokonywać te bariery i zachęcać czytelników do sięgania po wymagające lektury. Trud związany ze zrozumieniem różnic językowych i terminologicznych może zostać zrekompensowany przez uzyskanie wielu wartościowych informacji. Dlatego dobrze byłoby, żeby czytelnicy Biblioteki WPiA UŁ zaczęli częściej sięgać do wymienionych czasopism anglojęzycznych, które wciąż są jeszcze mało znane. Należy spodziewać się, że w najbliższym czasie

⁴² *Exchange of letters between the European Union and the Government of Kenya on the conditions and modalities for the transfer of persons suspected of having committed acts of piracy. Introductory Note by Eugene Kontorovich*, „International Legal Materials” 2009, nr 4, s. 747.

⁴³ J. Kołodziejska, *Między teorią a praktyką bibliotekarską*, Warszawa 1985, s. 23.

umiejętność zdobywania wiedzy o Unii Europejskiej ze źródeł zagranicznych będzie również niezbędna w pełnym wykształceniu akademickim. Warto dodać, że „tym, co ma szczególne znaczenie dla użytkownika biblioteki naukowej, której działalność informacyjna została prawidłowo zorganizowana, jest nie tylko pewność uzyskania w niej pożądanej informacji wszelkiego typu z dokumentem źródłowym włącznie, ale także możliwość nawiązania za jej pośrednictwem kontaktów z instytucjami naukowymi w kraju lub za granicą: znalezienia w nich potrzebnych materiałów, pomocy w dotarciu do specjalistów i uczonych”⁴⁴. Czasopisma takie jak „European Law Journal: Review of European Law In Context”, „European Law Review”, „European Journal of International Law” czy „International Legal Materials” pozwalają spełnić wszystkie te potrzeby. Są otwarte na współpracę z czytelnikami podając np. dane kontaktowe redakcji czy osób i instytucji związanych z danym periodykiem. Można więc nawiązać znajomość z zainteresowaną osobą lub wyrazić swój pogląd na tematy poruszane na łamach czasopisma. Czytelnicy periodyków mają także wpływ na listę tytułów w nich recenzowanych. Jest to szczególnie widoczne w „European Journal of International Law”. Zarówno ten periodyk jak i pozostałe trzy opisywane w artykule zasługują na uwagę środowiska naukowego, ponieważ stanowią dopełnienie polskich źródeł informacji o Unii Europejskiej. Czasopisma prenumerowane przez Bibliotekę WPiA UŁ pozwalają poznać system prawny Unii Europejskiej.

Zarówno „European Law Journal: Review of European Law In Context”, jak „European Law Review” oraz „European Journal of International Law” i „International Legal Materials” zawierają pewne podobieństwa w sposobie przekazywania treści o Unii Europejskiej. Ich formę wyznaczają w dużej mierze artykuły pisane przez specjalistów wysokiej rangi. Jest to forma otwarta na wymianę zdań. Można powiedzieć, że „European Journal of International Law” wyróżnia się na tym tle szczególnie korzystnie, ponieważ autorzy recenzji umieszczanych w tym czasopiśmie podają również swoje adresy e-mailowe. W innych periodykach dyskusja między czytelnikiem a autorem artykułu odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem samej redakcji. Jeśli chodzi o zakres tematyczny poszczególnych czasopism, to warto zwrócić uwagę, że w wielu miejscach opiera się on o te same zagadnienia. Należą do nich np. kwestie ochrony środowiska, ochrona praw człowieka, problem imigracji, terroryzm, bezpieczeństwo wewnętrzne. „International Legal Materials” ma charakter kroniki dokumentów prawnych. Natomiast pozostałe tytuły są przede wszystkim miejscem na rozważania teoretyczno-prawne, odgrywają rolę opiniotwórczych, dbają o pełną dokumentację działalności naukowej. Przykładem tego mogą być

⁴⁴ Z. Żmigrodzki, *Wybrane zagadnienia bibliotekarstwa – działalność informacyjna bibliotek*, Warszawa 1983, s. 42.

artykuły zamieszczane na łamach „European Journal of International Law” w ramach rocznicowego sympozjum, podsumowującego dorobek czasopisma. Redakcja każdego z opisywanych tytułów dba o dokładne indeksy i bibliografie zawartości czasopism. Dzięki temu nie trzeba przeglądać wszystkich numerów danego wolumenu, żeby wiedzieć w której części szukać interesującego zagadnienia. Jest to dowód na prawdziwie naukowy poziom danych periodyków. W tym względzie należy szczególnie mocno docenić wysiłek redakcji „European Law Review”, ponieważ uporządkowano tu zarówno tytuły artykułów, jak i nazwiska tworzących je autorów w porządku alfabetycznym oraz rzeczowym.

Trzeba również dodać, że wszystkie cztery opisywane czasopisma zawierają numerację ciągłą w ramach danego wolumenu. Zachowanie takich procedur jest jednym z podstawowych warunków tworzenia rzetelnych źródeł informacji. Wszystkie te periodyki, z wyjątkiem „International Legal Materials”, zamieszczają także recenzje nowości wydawniczych, co pozwala na ogólną orientację w tematyce europejskiej. Czasopisma „European Law Journal: Review of European Law In Context”, „European Law Review” oraz „European Journal of International Law” i „International Legal Materials” są bogatymi zasobami informacji o Unii Europejskiej. Każde z nich ma określony profil i zakres, część koncentruje się np. bardziej na wewnętrznej sytuacji Wspólnoty. Natomiast inne opisują problemy europejskie w kontekście ogólnoświatowym. Czasopisma te stanowią dla siebie doskonale uzupełnienie. Dlatego warto sięgnąć do każdego z nich.

Magdalena Witzak

**THE CHOSEN ENGLISH JOURNALS FROM THE LIBRARY
OF THE DEPARTMENT OF LAW AND ADMINISTRATION
OF THE UNIVERSITY OF LODZ AS THE SOURCES OF INFORMATION
ABOUT THE EUROPEAN UNION**

The article describes the situation of scientific libraries in the modern world. Its aim is to show how the Polish academic libraries could participate in the process of sharing materials about the European Union. It is possible by setting the example of the activity of chosen academic institution like the Library of the Department of Law and Administration of the University of Lodz (UL). It stores and spreads international journals connected with law, economics and other social branches of science. In the article we focus on some English journals devoted to the cases of the European Union. By the analysis of their contents we may familiarize with the offer of the library in this matter. It is important that students, lecturers and others were aware of the possibilities created for them by the library. The article presents the library as a place where all their readers could find complete information about the European Union, even in the international sources like English journals.